

Studium Wychowania Fizycznego i Sportu  
Akademia Świętokrzyska w Kielcach  
Study of Physical Education and Sport  
Świętokrzyska Academy

RAFAŁ PAWŁOWSKI

*The students' positive feelings exalted from physical education classes  
as indispensable factor of physical activity in free time*

**Pozytywne odczucia studentów wyniesione z zajęć wychowania fizycznego  
jako niezbędny czynnik dobrowolnej aktywności fizycznej w czasie wolnym**

Z krytyką zajęć wychowania fizycznego można się powszechnie spotkać w literaturze. Należy wspomnieć także o tym, jak studenci odbierają wychowanie fizyczne podczas studiów. Mimo często pozytywnego stosunku młodzieży do kultury fizycznej wiele krytycznych uwag pada z ich ust pod adresem zajęć wf na różnych szczeblach edukacji. Obligatoryjne zajęcia nie spełniają oczekiwań studentów i choć są oceniane jako potrzebne, to wymagają pewnych korekt, są mało atrakcyjne. Ponadto studenci uważają, że nie wyniosą z zajęć wf żadnych wartości z zakresu kultury fizycznej, że zajęcia te nie mają wpływu na poprawę ich sprawności fizycznej [8, 9], a jak wykazują inne badania studenci chcą podczas zajęć wychowania fizycznego poszerzać swoją wiedzę z kultury fizycznej [1, 7]. Nie zawsze jednak opinie studentów dotyczące akademickiego wychowania fizycznego są złe. Badania innych autorów świadczą o atrakcyjności studenckich zajęć wychowania fizycznego, ich pozytywnym odbiorze i pełnej aprobacie. [2, 6].

Przyjemność i radość wyniesione z zajęć wychowania fizycznego to uczucia wzmacniające motywację do aktywności rekreacyjnej i kształtujące wobec niej pozytywną postawę [4, 5, 10]. W związku z tym celem pracy jest określenie pozytywnych i negatywnych opinii studentów dotyczących zajęć wychowania fizycznego, poprzez ocenę nauczyciela, treści i organizacji zajęć obowiązkowych i warunków w jakich są one prowadzone, a także określenie wpływu tych subiektywnych ocen na efektywność procesu wychowania do rekreacji fizycznej.

**MATERIAŁ I METODA**

W badaniach ankietowych z zastosowaniem metody sondażu diagnostycznego uczestniczyło 513 badanych – studentów uczelni kieleckich studiujących na studiach stacjonarnych (135 mężczyzn i 378 kobiet). Badana młodzież to w zdecydowanej większości studenci dwóch kieleckich uczelni publicznych – Akademii Świętokrzyskiej (56,6%) i Politechniki Świętokrzyskiej (25,4%), a tylko 15% studiuje w uczelni niepublicznej. Są to studenci od pierwszego (32,2%), do czwartego roku studiów (19,3%).

Ponieważ badania w swoim założeniu miały obejmować studentów podlegających obowiązkowemu wychowaniu fizycznemu, w powszechnym rozumieniu tej formy zajęć, to przy sporządzaniu operatu losowania nie wzięto pod uwagę młodzieży studiującej na Wydziale Wychowania Fizycznego i Turystyki Wszechnicy Świętokrzyskiej oraz słuchaczy Wyższego Seminarium Duchownego.

Były to badania reprezentacyjne, a reprezentatywną próbę uzyskano poprzez zastosowanie schematu losowania grupowego. Siłę związku między cechami ustalano za pomocą stosunku korelacyjnego ( $\eta^2$ ).

## WYNIKI

Wychowanie fizyczne jest przedmiotem obowiązkowym, w zależności od kierunku studiów, przez okres od dwóch do sześciu semestrów. Studenci, wyrażając swoje zdanie o tym jak długo taki obowiązek powinien mieć miejsce, w ponad 40% uważają, że zajęcia te powinny trwać przez całe studia (43,1%), a 7,8%, że nie powinno w ogóle być takiego obowiązku. Co trzeci z badanych opowiada się za zachowaniem dotychczasowego wymiaru zajęć (tabela 1).

**Tabela 1. Oczekiwania badanej młodzieży studiującej co do długości trwania zajęć wychowania fizycznego podczas studiów (dane w %)**

Jak długo powinien trwać wf podczas studiów	ogółem	kobiety	mężczyźni
rozszerzony na całe studia w dotychczasowym wymiarze*	43,1	37,3	59,3
2 lata	22,4	24,3	17,0
3 lata	10,9	11,6	8,9
ograniczony do jednego roku	10,1	13,0	2,2
nie powinno być wf-u	7,8	9,0	4,4
trudno powiedzieć	5,7	4,8	8,2

\* W tej kategorii umieszczono odpowiedzi tylko tych studentów, którzy podczas swoich studiów są objęci obligatoryjnymi zajęciami wychowania fizycznego przez dwa lub trzy lata. Odpowiedzi osób, które są za tym aby wf obowiązywał w dotychczasowym wymiarze, a studiują na kierunkach mających w planie wychowanie fizyczne tylko przez jeden rok, zostały umieszczone w kategorii „ograniczony do jednego roku”.

Kobiety częściej niż mężczyźni przejawiają negatywny stosunek do spraw wychowania fizycznego. Za rozszerzeniem wf-u na wszystkie lata studiów opowiada się 59,3% studentów i 37,3% studentek, a za ich zniesieniem co jedenasta kobieta - ponad dwukrotnie częściej niż mężczyźni.

Badana młodzież w równym stopniu wyraża negatywne jak i pozytywne uwagi o zajęciach wf (tabela 2). Blisko połowa uwag negatywnych dotyczy złej organizacji kultury fizycznej podczas studiów (49,4%), a najczęstsze spostrzeżenia to: mała ilość godzin wf (23,5% wszystkich negatywnych uwag), zbyt wczesne lub zbyt późne godziny zajęć (10,2%) i zbyt liczne grupy (3,0%). Organizacja zajęć wf odbywa się w oparciu o administracyjny podział rocznika, co powoduje przymus ćwiczenia w grupach niejednorodnych pod względem poziomu sprawności fizycznej, zainteresowań, a także płci. Przyczyn złej organizacji kultury fizycznej należy upatrywać m.in. w słabej bazie dydaktycznej szkół wyższych. Sytuacja ta utrudnia indywidualizację potrzeb i zainteresowań uczestników.

**Tabela 2. Rozkład uwag negatywnych i pozytywnych wyrażanych przez badaną młodzież akademicką o wychowaniu fizycznym podczas studiów (dane w %)**

Przedmiot uwag	Uwagi pozytywne	Uwagi negatywne
osoba nauczyciela i jego postępowanie	47,1	6,6
treść zajęć i ich przebieg	42,5	30,7
organizacja kultury fizycznej w uczelni	6,2	49,4
baza dydaktyczna	2,1	11,5
inne	2,1	1,8

Co trzeci student (30,7%) krytykuje to co spotyka go bezpośrednio w sali gimnastycznej: monotoność, brak urozmaicenia zajęć (15,1%), opartych często tylko na grze w siatkówkę (6,6%). Niekiedy powodem do narzekań jest zbyt długa rozgrzewka (2,4%). Co dziewiąta uwaga krytyczna dotyczy bazy sportowej uczelni (11,5%) – zbyt małe sale gimnastyczne (6,6%) i słabe ich wyposażenie (2,4%).

Stosunkowo mało negatywnych ocen dotyczy nauczycieli (6,6%). Są to pojedyncze uwagi, ale uwidaczniające rażąco złe postępowanie wychowawców, np. nie zainteresowanie zajęciami, nie uczestniczenie w ćwiczeniach, stwarzanie atmosfery stresu, naśmiewanie się ze słabszych osób.

Najwięcej uwag pozytywnych skierowanych jest w stronę nauczycieli (47,1%) i treści zajęć wychowania fizycznego (42,5%), a zdecydowanie mniej dotyczy organizacji kultury fizycznej w uczelni (6,2%) i jej bazy dydaktycznej (2,1%). Według badanych studentów nauczyciele są mili, sympatyczni

(8,7% wszystkich pozytywnych uwag), stwarzają miłą atmosferę (23,8%), stanowią dobrze wykwalifikowaną kadre (3,1%) i swoją postawą motywują studentów do ćwiczeń (2,6%). Zajęcia wf odbierane są jako zróżnicowane (9,8%) o dużej intensywności wysiłku fizycznego (4,7%), a plusem są zajęcia doskonalenia i nauki pływania (4,1%).

Zwrócić należy uwagę na często rozbieżne oceny. Z jednej strony otrzymujemy uwagi, że zajęcia są urozmaicone, o dużej intensywności wysiłku fizycznego, a z drugiej, że są monotonne o zbyt małej intensywności. Nauczyciele są oceniani przez jednych jako mili, o dobrym podejściu do studentów, współuczestniczących w zajęciach, a przez innych wręcz przeciwnie. Dla jednych sale gimnastyczne są za małe, dla innych warunki są dobre, bo być może to pierwsza sala gimnastyczna, w której mają możliwość poćwiczyć.

**Tabela 3. Odczucia wyniesione przez studentów z zajęć wychowania fizycznego w szkole wyższej (dane w %)**

Wyrażone odczucia	zdecydowanie TAK	raczej TAK	trudno powiedzieć	raczej NIE	zdecydowanie NIE	suma pozycji 4 i 3
	4	3	2	1	0	
zajęcia wf były prowadzone w miłej atmosferze	55,6	39,3	2,2	2,2	0,7	94,9
wykonywanie ćwiczeń podczas wf sprawiało mi przyjemność	33,1	52,9	11,1	2,9	-	86,0
gdyby wf był nieobowiązkowy, to uczestniczył/a/bym w nim dobrowolnie	36,0	31,6	18,4	11,8	2,2	67,6
lubiłem/am/ nauczyciela, z którym miałem/am/ zajęcia wf	45,6	44,9	7,3	1,5	0,7	90,5

W ocenie większości badanych studentów zajęcia wychowania fizycznego były prowadzone w miłej atmosferze (94,9%), a wykonywanie ćwiczeń sprawiało im przyjemność (84%), ale gdyby znieść obligatoryjność, to dobrowolnie uczęszczałoby na nie tylko 2/3 respondentów (tabela 3).

Badana młodzież w 90% deklaruje, że lubi swojego nauczyciela. Pozytywny odbiór swojego nauczyciela ma znaczenie przy kształtowaniu postawy ucznia wobec sportu [3].

Młodzież odczuwająca miłą atmosferę podczas zajęć wychowania fizycznego, częściej jest przychylnie nastawiona do kultury fizycznej niż studenci, którzy nie odbierają tych obligatoryjnych zajęć jako miłego przeżycia ( $F=3,28$   $p<0,01$ ). Równie istotne przy podejmowaniu decyzji o ewentualnej aktywności sportowej są negatywne uwagi wyrażane przez studentów odnośnie organizacji kultury fizycznej w uczelni ( $F=2,34$   $p<0,05$ ). To, co często nie zadawała młodzieży w zajęciach wf, wpływa na nich zniechęcająco do podjęcia dobrowolnego uczestnictwa w sporcie. Różnice pomiędzy grupami studentów mającymi negatywne spostrzeżenia o wychowaniu fizycznym, a nie mającymi ich wyjaśniają 23,46% całkowitej wariancji poziomu deklaracji do uprawiania sportu, a 16,78% w przypadku odczuwania miłej atmosfery na zajęciach wf.

### WNIOSKI

- W ocenie zajęć wychowania fizycznego najwięcej negatywnych opinii wyrażają studenci w stosunku do organizacji kultury fizycznej w uczelni. Najwięcej pozytywnych uwag dotyczy osoby nauczyciela i jego postępowania oraz treści i przebiegu zajęć. Kobiety częściej niż mężczyźni przejawiają negatywny stosunek do spraw wychowania fizycznego.
- Miła atmosfera na zajęciach wychowania fizycznego, przyjemność i radość wyniesiona z tych zajęć, motywują do dobrowolnej aktywności fizycznej w czasie wolnym. Dlatego też bardzo pozytywnym jest fakt, że nauczyciele wf, którzy są głównymi odpowiedzialnymi za zbudowanie miłej atmosfery na zajęciach, otrzymują od studentów bardzo dużo pozytywnych ocen.
- Mimo wielu przeszkód organizacyjnych kultury fizycznej w uczelniach pozytywny odbiór uczestnictwa w zajęciach wf powoduje, że 2/3 badanych uczęszczałoby na te zajęcia gdyby nie były one obowiązkowe.
- Młodzież wynosząca pozytywne odczucia z wychowania fizycznego jest pozytywnie nastawiona do własnego uczestnictwa w rekreacji fizycznej po zakończeniu zajęć obligatoryjnych. Młodzież do-

strzegająca trudności organizacyjne studenckiej kultury fizycznej rzadziej chce uprawiać rekreację fizyczną.

## PIŚMIENNICTWO

1. Fijewski A., Opinie i postawy studentów medycyny wobec kultury fizycznej i zdrowotnej, „Kultura Fizyczna”, 1998, 9-10, 6-12.
2. Gorzkowski G. i wsp., Kultura fizyczna w ocenie studentów Politechniki Warszawskiej, (w:) Z. Dziubiński, B. Gorski (red.), Kultura fizyczna studentów w okresie transformacji szkolnictwa wyższego w Polsce, Warszawa: Politechnika Warszawska, 2000.
3. Grabowski H., Teoretyczno-metodyczne przesłanki fizycznego wychowania, „Rocznik Naukowy”, t.XXIV, Kraków: AWF, 1990.
4. Hassandra M. i wsp., Examining factors associated with intrinsic motivation in physical education: a qualitative approach, „Psychology of Sport and Exercise”, 2003, 4, 211-223.
5. Jarvis M., Psychologia sportu, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2003.
6. Jezierski R., Wpływ szkolnych zajęć wychowania fizycznego na aktywność rekreacyjno – sportową studentek Politechniki Wrocławskiej, (w:) S. Strzyżewski (red.), Efektywność kształcenia i wychowania w kulturze fizycznej, Katowice:AWF, 1992.
7. Lisicki T., Postawy studentów I roku studiów w szkołach wyższych Trójmiasta wobec aktywności ruchowej, „Kultura Fizyczna”, 2003, 1-2, 10-13.
8. Przewęda R., Wychowanie fizyczne, (w:) Z. Krawczyk, R. Przewęda, T. Ulatowski (red.), Raport o kulturze fizycznej w Polsce, Warszawa: AWF, 1989.
9. Rutkowska E., Fijewski A., Prospekcja w wychowaniu fizycznym młodzieży akademickiej na przykładzie studentów medycyny, R. Przewęda (red.), Wychowanie fizyczne w Polsce, Warszawa: AWF, 1992.
10. Winiarski R., Spór o istotę rekreacji fizycznej: dylematy teoretyczne – konsekwencje wychowawcze, „Wychowanie Fizyczne i Sport”, 1991, 2, 69-81.

## STRESZCZENIE

Celem pracy jest określenie pozytywnych i negatywnych opinii studentów dotyczących zajęć wychowania fizycznego, poprzez ocenę nauczyciela, treści i organizacji zajęć obowiązkowych i warunków w jakich są one prowadzone, a także określenie wpływu tych subiektywnych ocen na efektywność procesu wychowania do rekreacji fizycznej. W badaniach ankietowych uczestniczyło 513 badanych – studentów uczelni kieleckich studiujących na studiach stacjonarnych (135 mężczyzn i 378 kobiet). Najwięcej uwag pozytywnych skierowanych jest w stronę nauczycieli (47,1%) i treści zajęć wychowania fizycznego (42,5%). Blisko połowa uwag negatywnych dotyczy złej organizacji kultury fizycznej podczas studiów (49,4%), a najczęstsze spostrzeżenia to: mała ilość godzin w/w, niedogodne godziny zajęć i zbyt liczne grupy. Młodzież wynosząca pozytywne odczucia z wychowania fizycznego jest pozytywnie nastawiona do własnego uczestnictwa w rekreacji fizycznej po zakończeniu zajęć obligatoryjnych ( $\eta^2=16,78\%$ ). Młodzież dostrzegająca trudności organizacyjne studenckiej kultury fizycznej rzadziej chce uprawiać rekreację fizyczną ( $\eta^2=23,46\%$ ).

## SUMMARY

The aim of work is qualification of positive and negative students' opinions relating classes of physical education, across students opinion about the teacher, the content and the organization of obligatory classes and conditions in what they are led, and also qualification of influence of these subjective opinions on efficiency of the process of education to physical recreation. In the research participated 513 students (378 women and 135 men), full – time students of universities in Kielce. The most positive attentions be directed in teachers' side (47,1 %) and the content of occupations of physical education (42,5 %). It near half of negative attentions concerns the bad organization of physical education during studies (49,4 %), and the most frequent observation this: small quantity of hours physical education, inconvenient hours of occupations and too numerous groups. Carrying out with physical education positive feelings youth is set to own participation in physical recreation after end of obligatory occupations favourably ( $\eta^2 = 16,78 \%$ ). The perceiving the organizational difficulties of physical student education youth more seldom wants to grow physical recreation ( $\eta^2 = 23,46 \%$ ).